

В. М. Рябко

Філіпченко Юрій Олександрович

ФІЛІПЧЕНКО Юрій Олександрович (01(13). 02. 1882, с. Злинь Орловської губ., Росія — 20. 05. 1930, Москва, похований у Ленінграді, нині Санкт-Петербург) — вчений-генетик. Професор (1919). Навчався у Військово-медичній академії у Санкт-Петербурзі, закінчив Санкт-Петербурзький університет (1906; під час навчання брав участь у політичних акціях, за що був заарештований), де й працював (з перервами): від 1918 — завідувач лабораторії генетики та експериментальної зоології, реорганізованої 1919 у кафедру. 1910—17 — на зоотехнічній станції «Асканія-Нова» (нині Каховський р-н Херсонської обл.). 1911—12 перебував у закордонному науковому відрядженні в Німеччині та Італії з метою написання магістерської дисертації. 1917 захистив дисертацію «Изменчивость и наследственность черепа у млекопитающих» на ступінь доктора зоології та порівняльної анатомії. 1920 ініціював створення та очолив лабораторію генетики й експериментальної зоології у Петергофському природничо-науковому інституті (Петроград, нині Санкт-Петербург); від 1921 — організатор і завідувач Бюро з євгеніки (від 1930 — Лабораторія генетики АН СРСР). 1926 ініціював експедиції у Середню Азію з вивчення порід великої рогатої худоби, результати яких стали основою племінної роботи у 1930-і рр. Наукові дослідження у галузях морфології, еволюційної біології, генетики та селекції. Описав механізми кількісної мінливості спадкових ознак на прикладі сортів пшениці. Запропонував терміни «мікроеволюція» та «макроеволюція». Автор дослідження зі схрещування бізонів, зубрів і корів в «Асканії-Новій».

Основні праці

Изменчивость и эволюция. Петроград, 1915; Наследственность. Москва, 1917; Частная генетика. Растения. Ленинград, 1927. Ч. 1; Частная генетика. Животные. Ленинград, 1928. Ч. 2; Генетика. Москва; Ленинград, 1929; Экспериментальная зоология. Москва, 1932; Генетика мягких пшениц. Москва; Ленинград, 1934.

Рекомендована література

1. Прокофьева-Бельговская А. А. Юрий Александрович Филипченко // Филипченко Ю. А. Эволюционная идея в биологии. Москва, 1977;
2. Горощенко Ю. Л. Юрий Александрович Филипченко — создатель отечественной генетической школы // Исследования по генетике. 1994. Вып. 11.

Бібліографічний опис:

Філіпченко Юрій Олександрович / В. М. Рябко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890294>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).